

DONES DAVANT LA GUERRA

Amb la col·laboració de l'ACCD

Agència Catalana
de Cooperació
al Desenvolupament

Generalitat
de Catalunya

L'exposició "Dones davant la guerra" forma part d'un projecte desenvolupat per la Creu Roja a Catalunya, amb la col·laboració de l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament (ACCD), a través del qual es pretén conscienciar la ciutadania sobre la vulneració de drets a la qual s'enfronten les dones i les nenes en el marc dels conflictes armats.

"Dones davant la guerra" proposa un recorregut a través dels diversos rols que les dones i les nenes desenvolupen en el marc dels conflictes armats, a través d'una exposició fotogràfica i un curtmètratge documental que posen el focus en cinc territoris concrets: Colòmbia, Sàhara, Palestina, Ucraïna, Bòsnia-Hercegovina i Kosovo. A partir de les diferents històries de vida compartides, dones provinents de territoris aparentment llunyans evidenciaran l'existència de punts plurals de connexió en les seves preocupacions i experiències, i posaran en relleu com la desigualtat basada en gènere té impactes similars en diferents cultures i contextos.

Addicionalment, l'exposició analitza com les dones i nenes en contextos de conflicte i postconflicte tendeixen a redefinir o construir nous rols de gènere, alguns dels quals han estat tradicionalment reservats als homes. En aquest sentit, es convida a transformar el concepte de la dona com a subjecte indefens i passiu, posant en relleu la diversitat de rols desenvolupats, els quals les empoderen, i les atorguen un paper destacat en la seva comunitat. Un exemple és el de la seva participació en l'àmbit de la construcció de pau, on han demostrat una gran capacitat per a mantenir unida la seva comunitat, així com per a facilitar la conclusió i aplicació d'acords de pau.

Una manifestant es troba entre el fum durant una protesta
a la frontera entre Gaza i Israel.

Gaza, Palestina, 2018.
©Samar Abu Elouf

DONES CONSTRUCTORES DE PAU

“Hi ha centenars de passos cap a la pau, i els primers són sempre humanitaris. Sense l’aportació directa de les dones, sense el reconeixement de l’impacte de gènere dels conflictes armats en les dones, i sense el reconeixement del paper de les dones en tots els aspectes de les seves societats, les respostes de pau mancaran de la perspectiva d’una veritable seguretat.”

Segons han assenyalat diverses investigacions portades a terme, les dones es configuren com a valuoses sòcies en les negociacions i processos de construcció de pau, amb una elevada capacitat per contribuir significativament al lideratge per a la pacificació d’espais postconflicte. En aquest sentit, les dones aporten perspectives diferents entorn del que significa la pau i la seguretat i, sobretot, en com fer aquesta realitat, a través de la participació en processos en què la seva influència ha estat decisiva per a la consecució d’un acord de pau, així com per a la seva implementació i durabilitat. Aquesta participació pot adoptar diverses formes, que van des del seu paper com a delegades a altres com a observadores, consultores o testimonis.

Des de l’àmbit acadèmic, diversos estudis han assenyalat com la presència de les dones en aquests espais de diàleg i presa de decisions comporta l’obtenció de resultats positius i posen en relleu la seva capacitat per a la consecució de la pau sostenible i duradora. Tot i així, cal destacar que el seu accés a aquest tipus d’espais es troba molt restringit, observant-se una tendència a la baixa des de l’adopció de la Resolució 1325 del Consell de Seguretat de les Nacions Unides l’any 2000.

En l’àmbit de la conclusió d’aquests acords de pau, el Comitè Internacional de la Creu Roja hi contribueix de manera decisiva des de la seva posició imparcial, neutral i independent, per tal de convèncer les persones responsables de la necessitat d’actuar en tot moment en benefici de les persones vulnerables i amb ple respecte als principis humanitaris fonamentals.

DONES COMBATENTS

“Els homes que es neguen a lluitar corren el risc de ser ridiculitzats, empresonats o fins i tot assassinats per la seva falta de coratge o virilitat. De la mateixa manera, les dones que contradiuen els estereotips femenins per matar altres éssers humans solen ser considerades més anormals o anti-naturals que els homes.”

(Llibre “Gènere, conflicte i Desenvolupament”,
Tsjeard Bouta, Georg Frerks i Ian Bannon, 2005)

Si bé tradicionalment els conflictes armats han estat concebuts com un “assumpte d'homes”, la presència de les dones com a combatents és cada vegada més habitual. En aquest sentit, cal posar en relleu que les dones que formen part de les hostilitats no sempre acaben prenent les armes, desenvolupant habitualment rols decisius associats al suport moral i físic, l'espionatge, la logística o a l'estratègia militar. Aquests rols, els quals poden tenir caràcter voluntari o no, comporten que en moltes ocasions siguin qüestionades socialment, en renunciar al seu paper associat a l'àmbit de les tasques de la llar i la cura de la família.

En relació amb la seva protecció, de la mateixa manera que el Dret Internacional Humanitari atorga protecció específica a les dones civils, també atorga drets a aquelles que combaten, en igualtat de condicions amb els homes que prenen part en les hostilitats. Aquestes proteccions pretenen garantir el gaudi efectiu dels seus drets en aquelles situacions en que són detingudes o estan ferides o malaltes.

En relació amb les persones detingudes en el marc d'un conflicte armat, el Comitè Internacional de la Creu Roja, conscient de la seva exposició a la desaparició forçosa, les execucions extrajudicials o la tortura, entre altres, procura que aquestes tinguin un tracte humà, amb independència dels motius del seu arrest i detenció. D'igual manera, en el cas d'haver estat ferides o malaltes, el Comitè treballa per tal que el seu dret a la salut es materialitzi en forma d'assistència.

DONES QUE BUSQUEN FAMILIARS DESAPAREGUTS

“Amb freqüència, les mares de les persones desaparegudes són estigmatitzades socialment en culpar-les de no cuidar els seus fills desapareguts. Això pot provocar el rebuig tant de la comunitat com de la família i causar greus traumes psicològics i emocionals a les mares.”

(Observació general sobre les dones afectades pel les desaparicions forçades Grup de Treball sobre les Desaparicions Forçades o Involuntàries. Consell de Drets Humans de les Nacions Unides, 2013)

La desaparició forçosa consisteix en la privació de llibertat contra la voluntat d'una persona, que és portada a terme per part d'agents governamentals de manera directa o indirecta, els quals neguen l'acte en si mateix o el parador de la víctima. Aquestes desaparicions són freqüents en contextos de conflicte armat i constitueixen un crim de lesa humanitat contemplat pel Dret Internacional Humanitari. A més, generen un gran impacte tant per a la víctima, que pot veure's sotmesa a tortures o a la pèrdua de la seva vida, com per a la seva família, que en moltes ocasions ha d'esperar anys per obtenir-ne notícies que mai arriben.

Prenent en consideració que les xifres d'homes desapareguts són marcadament superiors, les dones assumeixen habitualment el rol d'impulsar i portar a terme el procés de cerca dels seus éssers estimats. Aquestes tasques, no obstant, no es limiten a la simple cerca de la persona, sinó que van més enllà, centrant-se en la investigació, denúncia, desenvolupament del procés judicial, incidència en espais públics i de presa de decisions o associacionisme, davant l'absència d'institucions o altres organismes públics que les portin a terme.

En aquest context, cal posar en relleu que la Convenció Internacional per a la Protecció de Totes les Persones contra les Desaparicions Forçoses, adoptada l'any 2006, consagra el dret dels familiars de les víctimes a conèixer la veritat sobre els seus éssers estimats i obtenir-ne reparacions. Amb la finalitat de garantir aquest dret, el Comitè Internacional de la Creu Roja va crear l'Agència Central de Cerques, la qual assisteix totes les persones implicades en un conflicte armat, prevenint la separació familiar i les desaparicions mitjançant la recopilació i transmissió d'informació com a intermediari neutral.

El Comitè Internacional de la Creu Roja, conscient dels impactes que generen les desaparicions forçoses, treballa des de fa més d'un segle per la seva prevenció, així com per la cerca de les persones desaparegudes i la reunificació amb les seves famílies. Amb aquesta finalitat va ser creada l'Agència Central de Cerques, la qual compta amb més de 500 persones expertes i treballa conjuntament amb les diferents Societats Nacional de la Creu Roja i la Mitja Lluna Roja, en el marc de la “Xarxa de restabliment del contacte entre familiars”.

DONES VÍCTIMES DE RESTES D'EXPLOSIUS

“Les dones supervivents de les mines antipersona tenen més possibilitat de veure's abandonades en cas de no poder complir amb les seves tasques habituals en el marc de la família, i també tenen menys probabilitats d'accedir als serveis de salut o a una feina digna, per la qual cosa corren més risc de veure's en la pobresa.”

(Discurs de Michelle Bachelet com a Alta Comissionada de les Nacions Unides per als Drets Humans en el Palau de les Nacions, 2019)

Durant els conflictes armats i després de la seva finalització, els territoris que han estat configurats com a escenaris bèl·lics continuen albergant restes explosives de guerra, les quals representen una amenaça permanent per a la població civil. Cada any, nombroses persones moren o resulten ferides amb motiu de l'explosió d'aquestes municions sense esclatar, que poden ser de diverses tipologies: projectils d'artilleria, granades, bombes o mines antipersona, entre altres, les quals queden abandonades quan el conflicte armat finalitza.

D'entre totes, cal posar el focus en les mines antipersona, les quals han estat concebudes per ser col·locades en el sòl o prop d'aquest i explotar amb la proximitat o el contacte d'una persona. Aquestes restes explosives, en ser relativament barates, petites i de fàcil manipulació, han proliferat al llarg del temps i això ha causat morts i mutilacions.

El Tractat sobre la Prohibició de les Mines Antipersona, signat a la ciutat d'Ottawa l'any 1997, prohibeix als Estats parts emprar, desenvolupar, produir, emmagatzemar o transferir aquest tipus de mines, imposant l'obligació de destruir en un curt període de temps les ja instal·lades o emmagatzemades. Més de 20 anys després de l'entrada en vigor del citat tractat, si bé s'hi observen avenços, queden molts reptes pendents, relatiu principalment a la remoció de les mines que continuen sembrades o instal·lades, així com a l'abordatge del patiment de les persones ferides i els seus familiars.

En aquest context, el Comitè Internacional de la Creu Roja centra els seus esforços a assistir les víctimes de conflictes armats en què s'utilitzen armes explosives i, a més, treballa en el marc de diàlegs bilaterals i confidencials traslladant les seves preocupacions a les parts implicades. Addicionalment, el treball del Comitè també s'adreça a promoure el compliment de les normes de Dret Internacional Humanitari aplicables en la matèria, impulsant també la recerca i divulgació entorn dels efectes immediats i a llarg termini de la utilització d'aquest tipus d'explosius en zones poblades.

DONES

DESPLAÇADES FORÇOSAMENT

“Les dades indiquen que les dones migrants corren un alt risc de ser víctimes d’actes de violència, inclosa la violència de gènere, l’explotació, la tracta, l’esclavitud i la detenció, bé durant el viatge o en la seva arribada, per funcionaris públics, particulars o bandes de delinqüents.”

(Els efectes de la migració en les dones i les nenes migrants: una perspectiva de gènere. Informe del Relator Especial sobre els drets humans dels migrants. Consell de Drets Humans de les Nacions Unides, 2019)

El desplaçament forçós és aquell moviment migratori que, si bé troba el seu origen en causes diverses, implica la presència de la força, la coacció o la coerció. Aquest tipus de desplaçament és habitual en el marc d’aquells territoris immersos en una situació de conflicte armat, podent ésser de tipus intern o internacional. Les persones que es desplacen de manera forçosa o involuntària arran d’un conflicte armat es troben protegides per les normes del Dret Internacional Humanitari, el qual prohibeix el desplaçament forçós, a excepció d’aquells casos en què es consideri necessari per raons militars imperioses o per la protecció de la població civil.

L’Agència de les Nacions Unides per als Refugiats ha posat de manifest que el risc de patir les conseqüències de la violència basada en gènere augmenta al llarg del periple migratori, fet que exposa les dones i les nenes que es desplacen arran del conflicte armat a amenaces com la violència física, la violència sexual o la desaparició forçosa. En aquest sentit, esdevé necessari que els Estats adoptin enfocaments tendents a la protecció i la resposta integral per protegir els drets i fomentar la seguretat de les dones i les nenes que es desplacen de manera forçosa a causa d’un conflicte armat.

Amb la finalitat de prestar assistència a aquelles persones que emprenen un moviment migratori forçós, el Moviment Internacional de la Creu Roja i la Mitja Lluna Roja ha desenvolupat una estratègia pròpia sobre migració que té tres objectius prioritaris. A partir de la seva presència en les principals rutes migratòries, aquests objectius se centren en la prestació d’assistència humanitària a les persones en moviment per tal d’abordar les seves necessitats urgents, la facilitació de vies per tal que aquestes puguin integrar-se en les comunitats de trànsit i destí i la reducció de riscos en termes de protecció al llarg de les diferents etapes del desplaçament.

DONES VÍCTIMES DE VIOLÈNCIA SEXUAL

“En el marc dels conflictes armats, les dones experimenten totes les formes de violència física, sexual i psicològica comeses per actors estatals i no estatals.”

(Estudi a fons sobre totes les formes de violència contra la dona.
Informe del Secretari General de les Nacions Unides, 2006)

El terme violència sexual fa referència a aquells actes de naturalesa sexual que es porten a terme mitjançant l'ús de la força o la coerció, com pot ser la violació, l'esclavitud sexual, la prostitució forçada, l'embaràs forçós, l'esterilització forçosa o qualsevol altra conducta de gravetat equiparable. En l'àmbit dels conflictes armats, la violència sexual s'utilitza habitualment com a arma de guerra, dirigida deliberadament contra la població civil, en forma d'atacs individuals o a gran escala, i afecta principalment les dones i les nenes.

Segons assenyala la Resolució 1820 del Consell de Seguretat de les Nacions Unides, la violació i altres formes de violència sexual en l'àmbit dels conflictes armats poden constituir un crim de guerra, un crim contra la humanitat o un crim de genocidi, enfront dels quals els Estats han de col·laborar de manera activa per tal d'aconseguir-ne l'erradicació. Addicionalment, el Consell de Seguretat ha posat en relleu la necessitat d'excloure els crims de violència sexual de les disposicions d'amnistia en els contextos de processos de resolució de conflictes, i afavorir d'aquesta manera que totes les dones i nenes víctimes d'aquest tipus de violència gaudeixin de protecció i tinguin accés a la justícia en termes d'igualtat.

Davant aquesta problemàtica, el Comitè Internacional de la Creu Roja treballa per tal de prevenir aquest tipus de crims i donar suport a les persones supervivents. Concretament, els seus projectes se centren en l'atenció clínica i psicològica a les persones supervivents de violacions, així com en la formació a institucions públiques i comunitats, la gestió per a la seva prevenció i la documentació de situacions d'aquest tipus de violència.

Wilaya de Smara, Campaments
de persones refugiades sahrauís,
Algèria, 2018.

©Ana Valiño

La Mariem Mohamed Lamine, coneguda com a "Jabuza", va néixer l'any 1959 en Miyec, una zona del Sàhara Occidental, en una família beduïna. Després de viure a la ciutat durant dos anys, la seva família va tornar al desert, alternant entre El Badia i la ciutat. Als 14 anys, la Jabuza es va unir al "Front Polisario" en Miyec i va començar a organitzar grups de dones de manera secreta.

Tenia 17 anys quan l'exèrcit marroquí va entrar a la ciutat i recorda amb dolor els moments més difícils de l'exili. Les morts i les tortures perpetrades, així com la violència exercida, van marcar la seva vida. La Jabuza recorda com ella i altres dones van caminar durant quinze dies, enfrontant-se a l'escassetat d'aigua i medicaments. Durant aquest temps, moltes persones van morir i la fam es va fer insuportable.

Malgrat tot, les dones s'ajudaven mútuament compartint el poc que tenien, com a galetes o dàtils. A la foto posa a l'interior de la seva haima, vestint l'uniforme que portaven les dones sahrauís quan rebien instrucció militar durant l'exili.

Gjakova, Kosovo, 2025
©Ana Valiño

La Mimoza Shala va néixer l'any 1981 en Gjakova i és llicenciada en economia. Entre els anys 1998 i 1999 va participar activament en la guerra, servint en l'Exèrcit d'Alliberament de Kosovo (KLA), dins de la zona operativa de la regió de Dukagjin. Concretament, va ser membre de les brigades 131 "Jusuf Gërvalla", 134 "Bedri Shala" i 137 "Gjakova".

Va resultar ferida el 7 de maig de 1999, durant la batalla en el pujol de Çabrat, en Gjakova, l'única lliurada dins de la ciutat. A més, la Mimoza va servir amb el rang de Tinent en la Brigada 137 "Gjakova" de la Policia Militar fins a la desmobilització del KLA.

Lyman, Ukraine, 2025.
©Zoriana Stelmakh

La Valeria té 26 anys i és de Lyman. Prové d'una família de policies i ella també va acabar convertint-se en una, com sempre havia somiat. Abans del conflicte, la Valeria treballava com a ajudant de recerca, però l'entrada de les tropes russes va canviar radicalment la seva vida. Amb l'inici del conflicte, la seva família i ella van haver de desplaçar-se varies vegades, però ella finalment va tornar a casa. Durant els últims anys ha ajudat a les persones locals, ha realitzat un curs de paramèdic i també s'ha unit a la tripulació especial "White Angel". En l'actualitat treballa amb el seu marit, que també és policia, fent viatges per a evacuar la població, incloses aquelles persones que necessiten atenció mèdica. A més, gestionen el lliurament d'ajuda humanitària a assentaments remots i pobles adjacents a la línia de front i també el transport de civils morts. El 4 de juliol de 2023, Volodymyr Zelensky li va atorgar l'Ordre Pel Coratge del 3r grau.

Lyman, Ucařina, 2025.
©Zoriana Stelmakh

Imatge captada per un dron de la ciutat destruïda de Lyman, a la regió de Donetsk. L'exercit rus ha entrat dues vegades a la ciutat al llarg dels nou anys de conflicte rus-ucraïnès. Segons "Deep State map" (Mapa de la guerra a Ucraïna), des de Lyman fins a la primera línia de contacte hi ha 10 quilòmetres. La ciutat està actualment sota el foc de l'artilleria russa, bombes aèries i drons.

Lyman, Ucraina, 2025.
©Zoriana Stelmakh

Escola a Lyman, després d'un atac aeri rus. La Valeria va estudiar en aquesta escola. A l'interior estan les restes de llibres destruïts i altres materials escolars.

Campaments de persones refugiades
sahraüis, Algèria, 2018.
©Ana Valiño

La Nueina Djil, que a la foto posa al costat del seu net en la seva haima en la wilaya del Aaiun, vivia en un pis al Sàhara Occidental, quan un dia va veure per televisió una marxa de camions i persones desconegudes, el que li va generar una gran por. Poc després, van començar les manifestacions i es va confirmar que el Marroc entraria a la regió. El seu marit els va dir que havien de fugir.

La fugida va començar amb cotxe cap a Amgala, on molts sahrauís es reunien per a iniciar l'èxode. Les famílies es van dividir: algunes persones caminaven, unes altres, especialment les persones majors, van ser traslladades en vehicles. Mentre els homes lluitaven en el front, les dones, les nenes i els nens es van enfrontar als perills del camí. Al llarg del conflicte, totes les dones van rebre instrucció militar. Algunes, com la Nuina, carregaven als seus braços a algun dels seus fills o filles mentre assajaven les maniobres.

La Nuina és actualment la directora de l'Escola Militar de Dones del Sàhara, una institució que forma a dones voluntàries d'entre 18 i 30 anys. A l'escola, les participants reben formació militar completa, que inclou des del maneig d'armes fins a l'ús de comunicacions militars en el desert, passant per primers auxilis i nocions bàsiques de salut. A més, les dones tenen l'oportunitat d'aprendre informàtica, administració i costura, preparant-se no sols per al front, sinó també per a les diferents tasques necessàries en la vida quotidiana de l'exili.

Pristina, Kosovo, 2025.
©Ana Valiño

L'lbadele Canolli Kaçiu va néixer a Pristina l'any 1978 i actualment viu a la mateixa ciutat, on treballa en una clínica d'urgències. Al llarg de la seva vida ha travessat moments difícils, sobretot durant la guerra. Recorda com l'any 1984, quan era petita, els seus oncles van ser arrestats i com la seva família va patir les conseqüències de l'abús de poder i la repressió. L'lbadele ha lluitat per contribuir a la pau, enfocant el seu treball com una forma de resistència i un mitjà per a curar i ajudar els altres.

Va estudiar medicina en un context de conflicte, amb la dificultat de no tenir moltes institucions sanitàries al seu país i, durant la guerra, es va dedicar a atendre les persones ferides, malgrat el perill que suposava. Al llarg de la seva vida ha treballat en diversos projectes d'ajuda humanitària i de salut i ha format part d'equips mèdics que van prestar assistència en zones de conflicte, fins i tot mentre s'enfrontava a bombardejos i desplaçaments.

Gaza, Palestina, 2023.
©Amjad Al-Fayoumi

La Samar Abu Elouf és una fotògrafa i periodista d'origen palestí que ha guanyat diversos reconeixements pel seu treball centrat en la defensa dels drets humans, concretament, en el marc del conflicte palestí-israelià, mostrant la vida quotidiana a Gaza.

Desenvolupa projectes centrats en visibilitzar les dones a Gaza i els grans efectes que el conflicte ha tingut en les seves vides.

A la foto, la Samar treballant en una zona afectada de Gaza.

Chigorodó, Colombia, 2024
©Ana Valiño

La María Aidé Cortés (esquerra) va néixer en Chigorodó, Antioquia. És activista, defensora de drets humans i lideresa comunitària. Al llarg de la seva vida, ha treballat per a la construcció de pau en una regió afectada pel conflicte armat. Com a docent, ha promogut l'educació i la cohesió social en comunitats rurals, amb un enfocament en la memòria històrica i en la inclusió de les dones en la resolució de conflictes. La Maria Aidé va perdre el seu espòs en el conflicte, fet que va impulsar el seu compromís amb les víctimes i la justícia social.

L'Evelyn Yáñez Julio, (dreta) és mare de quatre fills i lideresa comunitària en Chigorodó, Antioquia. Des de l'any 1989, ha contribuït en l'acompanyament a dones víctimes de violència sexual i ha participat activament en la taula de víctimes del conflicte i en la política local, promovent la participació de les dones i visibilitzant els seus drets. Malgrat les dificultats del conflicte armat, el compromís de l'Evelyn amb la seva comunitat i el seu treball social continua sent el seu principal motor.

Wilaya del Aaiun, Campaments de persones refugiades sahrauís, Algèria, 2018.
©Ana Valiño

La Cheija Abdalahe va néixer l'any 1987 en Tindouf, una ciutat situada en els Campaments de refugiats sahrauís a Algèria, on va estar fins als 20 anys. Va acabar els seus estudis a Espanya, on es va dedicar a l'activisme pels drets humans del poble sahrauí.

L'any 2018, la Cheija va fundar una llibreria per a dones en els campaments de refugiats sahrauís, en el desert algerià. Aquesta llibreria va ser concebuda com un espai on les dones poguessin reunir-se per a parlar, llegir i compartir inquietuds quotidianes.

Campaments de persones refugiades sahrauís, Algèria, 2018.
©Ana Valiño

La Minetu Mohamed Ahmed Lemaridani posa a l'interior de la seva haima en la wilaya de Smara.

Ha estat una de les dones més rellevants en la història del Front Polisario i va integrar el Buró Polític entre els anys 1974 i 1976.

Sarajevo, Bòsnia i Hercegovina, 2025
©Ana Valiño

La Irma Baralija va néixer a la ciutat de Mostar i actualment és política, professora i activista per la democràcia bosniana, a més de membre de l'Ajuntament de la seva ciutat des de febrer de l'any 2021.

Va esdevenir una figura pública l'any 2018, quan va portar al govern bosnià als tribunals per violar els drets humans, després que no se celebressin eleccions a la seva ciutat natal durant més d'una dècada, arran d'un estancament polític entre partits nacionalistes rivals. L'any 2019, el Tribunal Europeu de Drets Humans va fallar al seu favor i a l'any següent es van celebrar eleccions locals.

Podujevo, Kosovo, 2025
©Ana Valiño

La Saranda Bogujevci és una política de Kosovo. Amb 13 anys, l'any 1999, va sobreviure a la massacre del municipi de Podujevo, en la qual va perdre gran part de la seva família. Al llarg dels anys, i amb el suport d'organitzacions de Sèrbia, el Canadà i el Regne Unit, va aconseguir portar el seu cas davant la justícia.

La seva valentia va portar la Saranda a atestar a Belgrad contra els responsables i l'any 2013 va organitzar una exposició en la qual va documentar la massacre. Ara és parlamentària en l'Assemblea de Kosovo i continua treballant per la memòria, la justícia i la reparació.

Mitrovica, Kosovo, 2025
©Ana Valiño

La Sihana Klisurica va néixer i va créixer en Mitrovica, però actualment viu a Pristina, on treballa en una organització cultural independent. Recorda la seva infància en Mitrovica com un temps feliç, ple de vida i cultura, amb records inesborrables com aprendre a nedar i muntar la seva primera bicicleta.

Durant la dècada dels anys 90, amb la pèrdua de l'autonomia de Kosovo i la implantació del règim repressiu de Slobodan Milošević, la Sihana va ser testimoni de com la vida es deteriorava per als albanesos en Kosovo, amb l'expulsió dels seus mestres de les institucions oficials, el col·lapse econòmic i la creixent violència. Malgrat ser una nena, va comprendre la por i la desesperació de la seva família mentre s'amagaven de la guerra.

L'any 1999, la seva família va ser forçada a abandonar la seva llar sota amenaça de mort. Van fugir en un tractor juntament amb altres persones cap a Albània, un viatge que va durar dos dies i mig. En arribar, la Sihana recorda la imatge de la seva tieta fent un gest de victòria, malgrat haver deixat enrere a gran part de la seva família. El trauma d'aquesta experiència, encara que compartit amb milers de persones, va marcar profundament la seva vida.

Durant anys, la Sihana va evitar creuar el pont que divideix Mitrovica entre el Nord serbi i el Sud albanès. Finalment, al desembre de l'any passat, va decidir enfrontar aquesta por i el va creuar amb el seu germà. Encara que buscava els records de la seva infància, es va adonar que tot havia canviat.

Campaments de persones refugiades
sahraüis, Algèria, 2018.
©Ana Valiño

La Ljadra Mint Mabruk va néixer en Tiris i, després de fugir del Sàhara Occidental, va viure exiliada en els Campaments de refugiats sahrauís en la Wilaya del Aaiun, Bucraá, en el desert algerià.

Va ser sobrenomenada "La Poetessa del Fusell" pels seus poemes, que va compondre i recitar durant els primers anys del conflicte. A través dels seus versos, la Ljadra transmetia el patiment i les injustícies comeses contra el seu poble, relatant les dures batalles del conflicte i mantenint l'esperit de resistència tant en el front com en els campaments de refugiats.

Els seus poemes orals es van recitar al llarg de l'exili per a elevar els ànims de la població sahrauí. Algunes de les seves composicions van ser adaptades a cançons per la seva neta, l'Aziza Brahim, reconeguda cantant sahrauí. Entre aquestes, destaca "La terra vessa llàgrimes", que parla dels sahrauís que van muntar el campament "Ggdeim Izik", una de les primeres acampades per la reivindicació dels drets socials, que va ser desallotjada per les forces marroquines al novembre de l'any 2010.

Campaments de persones refugiades sahrauís, Algèria, 2018
©Ana Valiño

L'Agaila, doctora de medicina natural i llevadora, passa consulta en la seva haima.

Recorda com, quan van fugir de les seves cases a causa de la guerra, ella va ajudar a moltes persones en el seu camí a l'exili, amb els seus coneixements en medicina natural.

Barcelona, 2016.
©Ana Valiño

L'Aziza Brahim va néixer l'any 1976 en Tindouf, ciutat situada en els Campaments de persones refugiades sahrauís a Algèria. Va començar a utilitzar la música com a mitjà per a expressar les seves emocions i els seus anhels de llibertat. Actualment és una cantant reconeguda a nivell internacional i s'ha convertit en una de les veus més valentes de la lluita d'un poble i en un símbol de la resistència pacífica.

És neta de la poetessa sahrauí Ljadra Mint Mabruk (la Poetessa del Fusell) i va adaptar alguns dels poemes de la seva àvia, convertint-los en cançons en un disc homenatge anomenat "Mabruk", l'any 2014.

Campaments de persones refugiades sahrauís, Algèria, 2018
©Ana Valiño.

La Jalifa Eddi va néixer a la regió de Saguia l'any 1954. Durant l'exili, recorda com ella i altres dones sahrauís es van organitzar per a oferir-se suport mutu en el llarg i difícil viatge de fugida, fins a arribar al desert algerià.

Totes elles s'encarregaven de cuidar les persones malaltes, rentar la roba dels majors i, quan es detenien a descansar, organitzaven les tasques del dia: una preparava el te, una altra el menjar i una altra més vigilava als nens. En tot moment es van mantenir unides, col·laborant per a sobreviure.

Kiiv, Ucraina, 2024.
©Oksana Parafeniuk

La Viktoria Holovko té 22 anys i és de la regió de Poltava, Ucraïna. És estilista de moda i vivia a la ciutat de Khàrkiv, des d'on va haver de fugir el 26 de febrer de 2022 pocs dies després de l'inici de la guerra. A la foto, la Viktoria posa durant la pausa de l'entrenament femení en armes de foc a les trinxeres dels afores de Kíiv, el 30 de juny del 2024.

Es va acostar a la vida militar perquè té dos cosins en l'exèrcit, un servint a primera línia i un altre que va morir l'any passat a la batalla de Bakhmut. Ell ja tenia dues pròtesis a les cames, però va arribar a primera línia de totes maneres. Des de la mort del seu cosí, la Viktoria va començar a fer de voluntària amb una fundació benèfica creada per la seva amiga, ajudant tant a civils com a militars a les zones de primera línia i també en l'evacuació d'animals. La Viktoria diu que sovint va al Donbàs i també a Kherson, on va rebre el primer entrenament militar per part de soldats, com a agraïment per la seva ajuda. "Vull tenir-ne més habilitats, per això també faig formació mèdica. De vegades penso unir-me a l'exèrcit, especialment després de visitar "punts calents" com Bakhmut, Kupiansk o Avdiivka".

"Sovint a Kíiv em deprimeixo i em plantejo per què soc aquí de nou, però llavors me'n adono que si no treballo aquí, no hi haurà ajuda allà."

"A vegades vaig a treballar i és difícil estar entre la gent, però somric. Entenc que no tothom pot sentir el que jo sento."

Selva del Caquetá, Colòmbia, 2014
©Alexa Rochi

Un grup de dones guerrilleres riuen mentre veuen ballar. En aquest moment, les Forces Armades Revolucionàries de Colòmbia (FARC) es trobaven en un cessament al foc unilateral, com a part dels avanços en els diàlegs de pau desenvolupats a l'Havana, Cuba.

El Secretariat de la guerrilla havia emès una ordre estricta, adreçada a suspendre tot tipus d'entrenament militar, així com la compra d'armament. Aquestes mesures buscaven generar un ambient de confiança en el marc de les negociacions que portarien a la signatura de l'Acord de Pau l'any 2016.

La imatge mostra un moment inusual enmig del conflicte armat on la quotidianitat i la humanitat s'obren pas, fins i tot enmig de la selva. Un instant que contrasta amb la cruesa del conflicte i que avui serveix com a testimoni d'un capítol crucial en la història recent de Colòmbia.

Selva de Chiribiquete, Sud de Colòmbia, 2015
©Alexa Rochi

La Ginna va ser guerrillera i va formar part de l'Escola de Comandants Isaïes Pardo, integrada en el Bloc Oriental de les Forces Armades Revolucionàries de Colòmbia-Exèrcit del Poble (FARC-EP). Per raons de seguretat, la Gina va acampar en les profunditats de Chiribiquete, una regió remota i de difícil accés.

Durant aquest període, les guerrilleres i els guerrillers tenien ordres estrictes de no entrar en combat amb l'exèrcit. Per aquest motiu, la seva rutina se centrava en l'estudi i les activitats recreatives, com els partits de voleibol que organitzaven cada diumenge.

Aquesta imatge captura un moment de pausa enmig del conflicte, on la vida en la selva combina la formació militar amb espais de convivència i esport, mostrant una faceta menys coneguda de la vida guerrillera.

Sarajevo, Bòsnia i Hercegovina, 2025
©Ana Valiño

La Rasema Ražanica, nascuda en Priboj, Sèrbia, va viure de prop la brutalitat de la guerra a Bòsnia. Durant els primers bombardejos a Sarajevo, el seu espòs, que ostentava el càrrec de Capità en l'Estat Major Territorial, va ser anomenat al capdavant, on va morir a causa d'un tret mentre intentava protegir la ciutat.

Malgrat aquesta tragèdia personal, la Rasema va decidir continuar lluitant i unir-se al moviment patriota, on va treballar en la formació d'unitats de defensa, la recepció de persones combatents o el contacte amb familiars de persones que havien perdut la vida en el conflicte, a les quals comunicava el succés. Totes aquestes històries han quedat gravades en la seva memòria per sempre.

Chigorodó, Colòmbia 2024
©Ana Valiño

La María Elvira Panezo va néixer al Chocó. Als 13 anys va casar-se i va tenir-ne sis fills. Va viure amb el seu marit fins que ell va ser assassinat per un grup armat.

Després de la mort del seu marit, la María Elvira es va fer càrrec dels seus fills, enfrontant dificultats econòmiques i personals. Amb el pas dels anys, també va perdre dos dels seus fills: un va desaparèixer i l'altre va ser assassinat. La María Elvira continua la seva lluita per a trobar justícia per als seus fills i tracta de conviure amb la ferida oberta arran de la pèrdua dels seus éssers estimats.

Wilaya de Bojador, campament de persones refugiades sahrauís, Algèria, 2018
©Ana Valiño

La Tarcha Mohamed-Malainin Bakay va néixer en Aguenit, una localitat del Sàhara Occidental, l'any 1942 i va viure gran part de la seva vida en l'exili. Durant el bombardeig a Dajla, quan ella tenia 34 anys, va patir greus ferides mentre es trobava amb els seus tres fills en una botiga prop d'un dispensari, que va ser assolit per una bomba.

En l'atac, la seva filla, la Saadan, va perdre la vida i els seus fills, el Mohamed i l'Amay, van patir greus ferides. La Tarcha, greument ferida al braç, el cap i les cames, va ser evacuada a Algèria per a rebre tractament, on va romandre hospitalitzada durant set mesos.

El seu marit, que lluitava en el Front Polisario, va morir l'any 1982 en un altre bombardeig. Després de viure en el campament de refugiats sahrauís a Algèria, la Tarcha va passar més de quatre dècades en la wilaya de Bojador, on va morir l'any 2019.

Seu de la fundació "Mares de Srebrenica",
Sarajevo, Bòsnia i Hercegovina, 2025.
©Ana Valiño

La Kada Hotić, integrant de la fundació "Mares de Srebrenica", ha dedicat la seva vida a la cerca de persones desaparegudes i la identificació de les seves restes. En el seu relat, assenyala que van passar anys fins que es van poder trobar únicament dos ossos que pertanyien al seu fill. La majoria de les persones desaparegudes durant la guerra van ser posteriorment trobades en fosses comunes.

La darrera vegada que la Kada va veure el seu marit va ser al juliol de l'any 1995, quan intentaven pujar junts a un autobús. En aquell moment, un soldat el va treure de la fila amb una pistola en la gola i ella mai el va tornar a veure. No obstant això, dones, nens i nenes si van pujar en aquest autobús cap a la ciutat bosniana de Tuzla, on alguns soldats van detenir el vehicle de manera violenta provocant el terror entre els passatgers. La Kada va intentar protegir els nens perquè no fossin testimonis de la situació de violència que estaven sofrint.

Casa de l'Evelin Julio a Chigorodó, Colòmbia, 2024
©Ana Valiño

L'Evelin Julio es recolza en la fe, des d'on troba la força per a poder continuar prestant ajuda a les dones de l'Associació de Dones de Chigorodó.

Bogotá, Colòmbia, 2024
©Ana Valiño

La Gladys Acevedo visita el cementiri on està enterrat el seu fill, l'Edwin Carranza, qui va ser assassinat l'any 2012 durant el conflicte armat en el municipi d'Uribe, Meta.

Després de la mort del seu fill, la Gladys va caure en una profunda depressió, però va trobar forces per a continuar la seva lluita per la veritat i la justícia. Posteriorment, va decidir estudiar Dret per a entendre el sistema i poder desentranyar les circumstàncies que van causar la mort del seu fill.

A més, va fundar una organització per a visibilitzar els abusos del conflicte i promoure la reconciliació, sent un testimoniatge de resiliència i determinació. "El meu fill no era un heroi, era un ésser humà. I jo lluito per la veritat", afirma la Gladys, qui continua treballant per a la pau i la memòria a Colòmbia.

Bogotá, Colombia, 2024
©Ana Valiño

La Blanca Nubia Díaz, de 76 anys, posa a casa seva amb un cobertor que ha confeccionat ella mateixa amb teles que contenen fotos de la seva filla, la Irina, assassinada l'any 2001.

La Irina, qui va ser violada i assassinada per paramilitars al servei de les forces de seguretat de l'Estat, va desaparèixer al maig de l'any 2001, quan tenia 16 anys. Quatre mesos de cerques incansables van portar a la Blanca a trobar el seu cos, que havia estat desmembrat i enterrat en un lloc de difícil accés en La Guajira.

Malgrat les amenaces de mort i la persecució, la Blanca va arribar a Bogotá per a buscar justícia i ha dedicat la seva vida a visibilitzar els crims comesos per l'Estat i els paramilitars. Avui continua lluitant per la memòria de la seva filla i la de tantes altres víctimes, participant activament en el Moviment Nacional de Víctimes de Crims d'Estat (Movice).

"Lluitar és la via per a que joves com la Irina continuïn vivint a la Colòmbia que està sorgint", afirma amb fermesa.

Seu de la fundació "Mares de Srebrenica", Sarajevo, Bòsnia i Hercegovina, 2025.
©Ana Valiño

La Munira Subasic és presidenta de la fundació "Mares de Srebrenica" i va perdre el seu fill, el Nermin, durant la guerra. Després d'anys de cerca, només ha pogut trobar dos dels seus ossos, que descansen en el Centre de Memòria Potočari.

Encara que tenir una tomba on anar li proporciona consol, la Munira sap que moltes altres mares no han tingut aquesta sort, ja que no han trobat ni una sola resta dels seus fills. La fundació que lidera, formada per mares i familiars de les víctimes, treballa incansablement en la cerca de les persones desaparegudes i en la identificació de les restes humanes.

Bogotá, Colòmbia 2024
©Ana Valiño

La Glenis és desplaçada forçosa i supervivent de violència sexual en el marc del conflicte armat a Colòmbia.

A la foto, abraça la seva filla i les seves netes a la porta de casa seva a Bogotá. Junes han recorregut un llarg camí físic i emocional en el qual s'han prestat suport mutu per a poder transitar la tristesa generada per la pèrdua de familiars i la violència.

Bogotá, Colòmbia, 2024.
©Ana Valiño

La Glenis sosté entre les seves mans les fotografies de dos dels seus germans, un desaparegut i l'altre assassinat durant el conflicte a Colòmbia.

Les restes d'un d'ells li van ser lliurades en un acte de justícia i reparació. A l'altre germà no ha pogut donar-li sepultura, ja que les seves restes no han estat trobades.

Medellín, Colòmbia, 2024
©Ana Valiño

La Mary Luz López Hainaut, autora del llibre "La guerra em va fer puta", és supervivent del conflicte armat a Colòmbia. La seva vida està marcada pel desplaçament, el segrest i la prostitució forçada. Al seu relat, escrit sota el pseudònim "Malú", denúncia la violència sexual i el tracte de les dones com a objectes de prostitució en el marc del conflicte.

Va iniciar el seu camí en l'escriptura com una forma catàrtica de processar el seu dolor i avui s'alça com a defensora de drets humans. A través del seu testimoniatge, la Mary Luz lluita per a visibilitzar les realitats silenciades de moltes dones, rebutjant la romantització de la prostitució i advocant per la justícia i la dignitat femenina.

Sarajevo, Bòsnia i Hercegovina, 2025.
©Ana Valiño

La Zehra Murguz va presenciar l'assassinat del seu sogre, la seva sogra i la seva cunyada durant la guerra a Bòsnia. Malgrat tenir l'oportunitat d'escapar, va decidir quedar-se per a buscar la veritat i lluitar per la justícia. Recorda no sols el dolor per la desaparició del seu espòs, sinó també el patiment personal que va viure com a víctima de violència sexual.

Al llarg dels anys, la Zehra ha parlat amb valentia sobre la seva experiència, instant altres dones a compartir les seves històries i a entendre que la culpa mai recau sobre les víctimes, sinó sobre les persones que van cometre aquests crims.

Odessa, Ukraine, 2024
©Oksana Parafeniuk

Un retrat de l'Anna Haidarzhi, que tenia 32 anys, i el seu fill menor en Tymofii, de 4 mesos d'edat, a l'apartament de la ciutat d'Odesa on tots dos van morir a causa d'un atac de drons rus l'any 2024.

El marit de l'Anna, el Serhii Haidarzhi, i la seva altra filla, la Yelyzaveta, van sobreviure a l'atac. Juntament amb els pares i els germans de l'Anna, van posar el retrat a l'apartament on vivia la parella. La finestra de l'esquerra és l'habitació que no es va esfondrar, on el Serhii i la Yelyzaveta dormien, sobrevivint a l'atac.

Odessa, Ukraine, 2024
©Oksana Parafeniuk

La Yelyzaveta Haidarzhi, de 2 anys, mira la foto de la seva mare, l'Anna Haidarzhi, que va morir a causa de l'atac d'un dron rus al març de 2024 a Odessa .

Des de la tragèdia, la petita Yelyzaveta i el seu pare, el Serhii, viuen amb els pares de l'Anna i les seves tres germanes a la casa familiar, ja que a conseqüència de l'atac una part de l'edifici residencial es va esfondrar. Després de dos dies d'operacions de cerca, els regatistes van recuperar els cossos de dotze morts de sota els enderrocs, inclosos cinc nens.

Kiiv, Ucraina, 2023
©Oksana Parafeniuk

La Mariia Myskiv, de 26 anys, dona a llum a la seva filla Sofiia en el Centre Perinatal de Kíiv el 9 d'octubre de 2023. El marit de la Mariia està en l'exèrcit i té una cama apuntada. Es van casar un mes després de l'inici de la guerra quan es coneixien des de feia només dos mesos.

Campaments de persones refugiades sahrauís, Algèria, 2018.
©Ana Valiño

Escola a la wilaya de El Aaiun, Doura.

Qatar, 2024
©Samar Abu Elouf

La Wafaa Abu Samaan, de 28 anys, estava embarassada de vuit mesos quan un míssil va caure a casa seva, a causa dels bombardejos israelians al Nord de la Franja de Gaza.

En aquell instant, la Wafaa va saltar per a protegir les seves dues filles amb el seu propi cos. La seva filla de cinc anys, la Maryam, va resultar ferida en l'abdomen, va patir l'amputació d'una part de la cama i diverses ferides més. La pròpia Wafaa va perdre un braç i una cama en l'explosió. A més, li van haver de tallar alguns ossos i li van implantar platí en una cama. Ha estat sotmesa a més de seixanta operacions. Ja lluitava contra el càncer i havia perdut al seu marit, que va morir al costat d'ella a l'atemptat.

Amb greus ferides, va quedar en una cadira de rodes. La seva família va haver de lligar-la a la cadira quan encara estava ferida per a poder transportar-la des del Nord de Gaza fins al Sud. La seva condició era greu: estava paraltzada i no podia sotmetre's a una cesària a causa de la deterioració dels resultats de les proves relacionades amb el càncer. L'anestèsia no era una opció per a ella i va suportar dolors de part abans de ser traslladada a un hospital de Arish, a Egipte, on va tenir un part molt difícil, naturalment sense cirurgia.

La Wafaa va donar a llum a un preciós nen, el Raafat. Mentrestant, la seva altra filla continuava sola a Gaza, sense mare ni pare. Un mes abans que la Wafaa donés a llum, la seva filla, la Maryam, va viatjar amb ella per a rebre tractament mèdic. Després del part, mare i filla es van reunir a Qatar per a continuar el seu tractament.

"El meu marit i jo esperàvem amb impaciència l'arribada del Raafat. Havíem preparat una habitació especial per a ell i havíem decorat casa nostra per a donar-li la benvinguda. Però llavors van bombardejar casa nostra, van matar al meu marit i jo vaig perdre una cama i un braç".

La seva altra filla, la Shahd, ferida al cap a la ciutat de Gaza, no va poder viatjar amb ella per a rebre tractament a l'estranger. La Wafaa espera reunir-se amb ella aviat.

Qatar, 2024
©Samar Abu Elouf

La Darin al-Bayaa, d'onze anys, va despertar d'un coma per a saber que ella i el seu germà, el Kinan, de cinc anys, eren els únics sobrevivents a un atac aeri israelià prop de casa seva.

Els seus pares i el seu altre germà van morir en l'atac.

Berga, Barcelona, 2025
©Ana Valiño

La Maryna Semehen és de Lugansk, Ucraïna, i ha hagut de reconstruir la seva vida després de l'inici de la guerra al seu país. Als 39 anys, la Maryna va arribar a Catalunya amb la seva filla de 6 anys, deixant enrere una vida tranquil·la envoltada de la seva família. Diu que sempre recorda l'afecte de la seva àvia i els sopars familiars.

Després de fugir de la guerra i passar diversos mesos a Polònia, la Maryna va trobar refugi a Berga, on va començar un nou capítol, aprenent català i adaptant-se a un entorn totalment diferent. Amb estudis en lingüística i logística, continua treballant i lluitant per un futur millor per a la seva filla, mentre manté contacte constant amb el seu espòs i els seus pares, que encara són a Ucraïna.

Barcelona, 2025
©Ana Valiño

L'Alaa Ashour, originària de la Franja de Gaza, va arribar a Espanya fa més de dos anys, amb el seu espòs i els seus fills, després de l'inici de l'escalada de violència en el seu territori d'origen. Es va graduar en gestió tecnològica i recorda amb orgull haver completat la seva carrera universitària mentre estava embarassada i cuidava de la seva família.

Al llarg de la seva infància, l'Alaa recorda dies feliços en un ambient de pau, però la situació va canviar dràsticament amb l'inici de l'escalada de violència, ja que la falta de seguretat i de recursos van fer que la seva vida es tornés insostenible.

Davant el perill i l'absència d'un futur segur, va decidir emigrar a Espanya, pensant en protegir els seus fills i deixant la resta de la seva família a Gaza, inclosos la seva mare i el seu pare. La separació de la família ha estat el més difícil per a ella i pateix des de la distància en veure als seus sers estimats vivint en condicions de gran inseguretat, sense aigua potable ni refugi.

El Aaiun, Campaments de persones refugiades sahrauís, 2018
©Ana Valiño

La Jadiya Dat és una jove sahrauí nascuda en l'exili. Somia amb ser periodista per a lluitar contra l'opressió del seu poble i pels drets de les dones.

Barcelona, 2025.
©Ana Valiño

Testimoniatge anònim

"Soc de Crimea i, a causa de la guerra, em vaig veure obligada a deixar enrere la meua llar. Durant anys, la meua vida va ser tranquil·la, treballava com a arquitecta i vivia feliçment a casa meua. Però tot va canviar l'any 2014, i la situació va empitjorar dràsticament l'any 2022. Les repressions van començar. Ja no podíem parlar ucraïnès, ni tan sols a l'església, perquè el règim controlava cada aspecte de les nostres vides. La meua família i jo temíem per la nostra seguretat, per les nostres vides.

Vam decidir fugir, sense res, sense res més que la por i la incertesa. Al principi va ser aterridor, vam creuar fronteres, vam passar per llocs on cada document era una amenaça. Vam tenir sort d'arribar a Espanya, on vam trobar l'ajuda de persones solidàries que ens van oferir un sostre i ens van ajudar a adaptar-nos. Però encara somiem amb tornar, que la pau torni a Ucraïna i que algun dia puguem tornar a casa. Mentrestant, seguim endavant, aprenent un nou idioma i buscant un futur, encara que el camí sigui incert"

Barcelona, 2025.
©Ana Valiño

L'Enas Fares Rashidi Hamad, de 31 anys, va arribar a Espanya, deixant enrere Palestina, on vivia en Toulkarem. Mare de dues filles petites, l'Enas va estudiar matemàtiques aplicades i va treballar com a professora abans de dedicar-se a la seva família. La seva infància va estar marcada per les restriccions de l'ocupació, que limitava la seva mobilitat i l'accés a llocs d'esbarjo, encara que sempre va trobar moments de felicitat amb la seva família.

La preocupació per la seguretat de les seves filles, especialment després del greu accident que va patir una d'elles, va ser el motiu que la va impulsar a abandonar la seva llar a la recerca d'una vida més estable i segura. Encara que a Espanya viu amb major tranquil·litat, el seu cor està dividit entre l'esperança d'un futur millor per a les seves filles i la tristesa per la situació del seu poble.

Barcelona, 2025.
©Ana Valiño

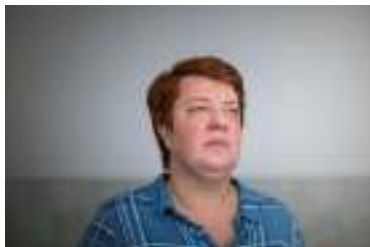

La Sujood Bashir Jasser Shihaze, a la foto al costat del seu marit, el Basel Bassam Ahmed Salheya, té 33 anys, és mare de tres fills i originària de Palestina. Abans de l'inici de l'escalada de violència, la Sujood treballava com a comptable al seu territori d'origen, però va haver de deixar la seva feina degut a la inseguretat i les dificultats de mobilitat.

Va créixer en un context de conflicte, sense records feliços, únicament la por i el sofriment. La situació va empitjorar quan el seu germà va resultar ferit i la inseguretat que envoltava els seus fills va esdevenir insostenible, fet que la va portar a abandonar la seva llar. Després d'un llarg viatge, va arribar a Espanya amb la seva família, on afirma haver rebut un tracte amable i sentir-se segura.

Terrassa, Barcelona, 2024.
©Ana Valiño

La Yana Cheprakova va néixer a Kharkov, Ucraïna. És mare, esposa i enginyera-tecnòloga en hidrologia. La seva vida va transcórrer envoltada d'amor, al costat de la seva mare, àvies i oncle, fins que l'inici de la guerra al seu país l'any 2022 la va obligar a fugir. Després d'un llarg viatge per diversos països, va trobar refugi a Espanya, on es va assentar amb la seva família a Terrassa. Malgrat el dolor i la pèrdua, la Yana ha sabut transformar l'adversitat en una lliçó de resiliència.

Des de la seva infància feliç, plena de moments senzills i de l'afecte dels seus éssers estimats, la guerra li va ensenyar a adaptar-se, a lluitar pel benestar del seu fill i a valorar cada dia de vida. A la seva nova llar, la Yana s'enfronta al repte d'aprendre un nou idioma i trobar el seu lloc en una nova cultura, mentre el seu fill estudia a Polònia. Malgrat el patiment que ha marcat la seva vida, segueix endavant amb l'esperança que un dia la pau torni al seu país.

Qatar, 2024
©Samar Abu Elouf

La Ruba Abu Jibba va perdre un ull durant un bombardeig, mentre la seva família fugia dels tancs israelians a Gaza. Juntament amb altres persones greument ferides, la Ruba va aconseguir sortir de Gaza per a rebre tractament mèdic a Qatar, sobrevivint a una escalada de violència a causa de la qual han mort milers de persones.

Bogotá, Colòmbia, 2024.
©Ana Valiño

L'Amparo Moreno, a la foto amb la seva neta a la seva casa de Bogotá, és lideresa comunitària i representant de les víctimes del conflicte armat a la ciutat. A més, és supervivent de violència sexual i desplaçada forçosa.

Actualment, a causa del seu activisme, rep amenaces constants i viu sota mesures de protecció que limiten el seu dia a dia.

Bogotá, Colòmbia. 2024
©Ana Valiño

Vespre en la Wilaya de Bojador.
Campaments de persones refugiades sahrauís, Algèria, 2018.
©Ana Valiño.

Edifici bombardejat.
Mostar, Bòsnia i Herzegovina, 2025
©Ana Valiño

Vista aèria de la ciutat de Pristina, Kosovo, 2025
©Ana Valiño

CRÈDITS

FOTÒGRAFES

Ana Valiño
Samar Abu Elouf
Alexa Rochi
Oksana Parafeniuk
Zoriana Stelmakh

AUDIOVISUAL

Abi Alberto

DISSENY GRÀFIC I EXPOSITIU

MISC - miscbcn.com

ROTULACIÓ I MUNTATGE

Al4rotulació

WEB DEL PROJECTE

AGRAÏMENTS

UNMS (Unión Nacional de Mujeres Saharaus)

War Childhood Museum (Sarajevo)

<https://warchildhood.org>

Memorijalni centar Novo Sarajevo

<https://novosarajevo.ba/aktuelno.php?id=2836>

MAFAPO (Madres de falsos positivos) Colombia

<https://www.instagram.com/mafapocolombia>

ECOAMEM (Ecoturismo Comunitario) Proyecto de firmantes de Paz.

<https://ecoamem.com>

Memorias Colombia

<https://memoriascolombia.com>

La casa de Lulú (Medellín)

https://www.instagram.com/lacasa_deluluu

Centro Poblado Georgina Ortiz

https://www.instagram.com/cp_georginaortiz

Carolina Matus

Rodrigo López

Sihana Klisurica

Irma Baralija

Jasmin Begic

Lala Mohamed Ahmed

Dah Salama Dat

Embarcalina Salek Mohamed

Selma Moh Lamin Deddi

CGH (cghierros.com)

Textify (textilfy.es)

Amb el suport de

Canon